

Nacka tingsrätt

Mark- och miljödomstolen

Mål M 1333-11, Svensk Kärnbränslehantering AB, angående ansökan om tillstånd enligt miljöbalken till anläggningar i ett sammanhängande system för slutförvaring av använt kärnbränsle och kärnavfall, - deldom avseende Clab, bemötande

1. Inledning

Mark- och miljödomstolens föreläggande den 4 april 2022 (aktbil 896) åberopas.

Havs- och vattenmyndigheten HAV avstår från yttrande (aktbil 867).

Svensk Kärnbränslehantering AB ("SKB") har tagit del av yttranden från (i aktbilageordning) Länsstyrelsen i Kalmar län (aktbil 875), Strålsäkerhetsmyndigheten SSM (aktbil 877), Statens Geotekniska Institut SGI (aktbil 879), Stockholms universitet (aktbil 880), Oskarshamns kommun genom dess kommunstyrelse (aktbil 882-883), Naturvårdsverket (aktbil 884), Naturskyddsföreningen, Jordens Vänner och Miljöorganisationernas kärnavfallsgranskning SNF/MKG (aktbil 885 och 886), Sveriges geologiska undersökning SGU (aktbil 887), Försvarsmakten (aktbil 888), Britta Kahanpää (aktbil 889) och Milkas (aktbil 890).

SKB har i yttrande den 31 mars 2022, aktbil 892, bemött vad SSM anfört i aktbil 877. SKB hänvisar till vad som anförts i det bemötandet även beträffande vad SNF/MKG anför.

SGI, SGU och Försvarsmakten förklarar sig inte ha några erinringar i denna del av målet.

SKB anför följande med anledning av vad som anförts i övriga yttranden.

2. Miljökonsekvensbeskrivningen

SKB har yrkat att även domstolen ska godkänna miljökonsekvensbeskrivningen. Det har inte framförts några erinringar mot SKB:s yrkande i denna del. SKB vidhåller yrkandet.

3. Tillståndsfrågan

SKB har yrkat tillstånd till verksamheten vid Clab med en lagring av använt kärnbränsle om högst 11 000 ton. När det gäller den närmare utformningen av yrkandet, se yrkande 1 i inlagan den 15 december 2021 (aktbil 858). SKB har hemställt att yrkandet prövas genom deldom.

Britta Kahanpää motsätter sig att tillstånd meddelas. Milkas anser att det behövs ytterligare underlag rörande torr lagring inför domstolens prövning. I övrigt tillstyrks SKB:s yrkande och hemställan, eller lämnas utan erinringar.

SKB vidhåller tillståndsyrkandet. Mot bakgrund av att regeringen funnit den nu sökta verksamheten tillåtlig och att domstolen är bunden av regeringens beslut, bör Britta Kahanpääs inställning i tillståndsfrågan inte beaktas. Inte heller behöver ansökan kompletteras med underlag rörande alternativ lagringsmetod. Under alla förhållanden vidhåller SKB att den sökta verksamheten i befintliga anläggningar uppfyller miljöbalkens allmänna hänsynsregler (exempelvis lokaliseringsprincipen och kravet på tillämpning av bästa tillgängliga teknik).

SKB vidhåller sin hemställan om deldom.

4. Verkställighetsförordnande

SKB har yrkat att domstolen meddelar verkställighetsförordnande, dvs. att den blivande deldomen får tas i anspråk utan hinder av att den inte vunnit laga kraft. Milkas motsätter sig verkställighetsförordnande med hänvisning till att ytterligare domstolsbehandling kan vara motiverad på grund av teknikutveckling rörande torr hantering. I övrigt tillstyrks SKB:s yrkande eller lämnas utan erinringar. SKB vidhåller yrkandet. Vad Milkas anför utgör enligt SKB:s uppfattning inte skäl att vägra verkställighetsförordnande.

5. Villkorsfrågor

5.1 Tillåtlighetsvillkor

Regeringen har i tillåtlighetsbeslutet föreskrivit ett villkor om att SKB ska genomföra informationsmöten med ”*Oskarshamns kommun och behöriga tillsynsmyndigheter samt de myndigheter och organisationer som kommunen föreslår*”.

Stockholms universitet yrkar att informationsmötena ska hållas i hybrid form (Zoom eller annan webbaserad plattform) som möjliggör passivt deltagande av alla intresserade medborgare.

SKB bestrid universitetets yrkande. SKB anser inte att det finns skäl för domstolen att komplettera tillåtlighetsvillkoret med en utökad deltagarkrets, inte heller finns det skäl att meddela närmare föreskrifter om mötesformerna. Enligt SKB:s uppfattning är det kommunen som råder över vilka som, utöver tillsynsmyndigheterna, ska erbjudas att delta i informationsmötena.

5.2 Tillståndsvillkor

SKB har föreslagit att domstolen ska föreskriva ett allmänt och fyra särskilda villkor för tillståndet. De särskilda villkoren avser buller (nr 2), hantering av avfall och kemikalier (nr 3), kontrollprogram (nr 4) och återställning (nr 5).

Länsstyrelsen, kommunen och Naturvårdsverket kommenterar SKB:s villkorsförslag. Övriga lämnar förslagen utan erinringar eller kommentarer.

5.2.1 Länsstyrelsen

Länsstyrelsen godtar SKB:s förslag till särskilda villkor och att den sökta verksamheten med planerade försiktighetsmått och skyddsåtgärder i övrigt kan regleras genom det allmänna villko-

ret. För tillämpningen av villkor 4 om kontrollprogram föreslår Länsstyrelsen att SKB ska underrätta tillsynsmyndigheten när det blivande tillståndet tas i anspråk.

SKB medger en föreskrift om att SKB ska underrätta berörda tillsynsmyndigheter när det blivande tillståndet tas i anspråk.

5.2.2 Kommunen

Kommunen lämnar SKB:s villkorsförslag utan erinringar med följande tillägg och förtydliganden. Kommunen noterar SKB:s uppgifter att sanitärt spillvatten leds till OKG:s reningsverk, att läns hållningsvatten leds till dagvattensystemet och att det för den utökade lagringen i Clab inte behövs några ändringar i dagvattenhanteringen. Under dessa förutsättningar godtar kommunen att det inte meddelas några villkor för utsläpp till vatten. Kommunen anser att frågan om energibesparing är angelägen men kan regleras vid den kommande tillståndsprovningen av Clink. Kommunen avser senare att återkomma med sin syn på villkor för Clink.

5.2.3 Naturvårdsverket

Naturvårdsverket anser att verksamheten i högre grad ska regleras genom särskilda villkor i stället för genom det allmänna villkoret.

5.2.3.1 *Dagvatten*

Naturvårdsverket anser att det bör föreskrivas villkor om omhändertagande av dagvatten från området. Naturvårdsverket anser att villkor om den nya dagvattendamm som redovisas i ansökningshandlingarna inte bör anstå till den kommande provningen av Clink utan föreskrivas i redan tillståndet till Clab. Naturvårdsverket saknar dock underlag för dimensionering av dammen och vilken typ av rening som bör villkoras. Förutom sedimentation för rening av suspenderat material krävs ofta ytterligare reningssteg, exempelvis biofilter och/eller oljeavskiljare av rätt kvalitet och dimension, för att uppnå en tillräcklig rening av vattnet. Naturvårdsverket anser att SKB ska föreläggas att inkomma med förslag till villkor för dagvattenrening som uppfyller kraven i 2 kap. miljöbalken och som kan tas i bruk i samband med att SKB tar tillståndet till utökad lagring i anspråk.

SKB anför följande. Som SKB framhållit i yttrandet den 31 mars 2022 (aktbil 892) innebär regeringens uppdelning med delbelsut om tillåtlighet för ökad lagring i Clab att den efterföljande tillståndsprovningen hos domstolen kommer att baseras på ett ansökningsunderlag som i alla delar inte är anpassat för den provning som ska göras. Detta gäller exempelvis frågan om dagvattenhantering och anläggande av en ny dagvattendamm. Dagvattendammen har projekterats för att anläggas i samband med anläggningsåtgärder för inkapsling. Det bärande motivet för detta är att verksamhetsområdet kommer att utökas för att ge plats åt tillkommande anläggningar. Tillkommande undermarksanläggningar ger dessutom upphov till ett ökat flöde av läns hållningsvatten, som efter oljeavskiljning har projekterats för att anslutas till dagvattensystemet. Den framtida verksamheten vid Clink medför alltså andra projekterings- och dimensioneringsförutsättningar än de som gäller för verksamheten i den befintliga anläggningen. Som Naturvårdsverket påpekat saknas det underlag för att föreskriva slutliga villkor för tillståndet, givet de provningsförutsättningar som nu gäller.

Enligt domstolens tidplan hålls huvudförhandling i aktuell del av målet den 24-25 maj 2022 där tillstånd förväntas meddelas några veckor senare. Det är inte praktiskt möjligt för SKB att under den korta tid som står till buds hinna genomföra en sådan projektering och redovisning som krävs för att dagvattenhanteringen ska vara villkorsreglerad och driftsatt när tillståndet tas i

anspråk.

Skulle domstolen anse att dagvattenhanteringen behöver regleras genom särskilt villkor för det nu aktuella tillståndet saknas det ett tillförlitligt underlag för en sådan prövning, vilket även Naturvårdsverket påpekat. Om särskilt villkor skulle anses påkallat behöver frågan alltså skjutas upp under en provotid som inte bör vara kortare än ett år.

I avsnitt 5 i yttrandet den 31 mars 2022 (aktbil 892) har SKB redovisat sin principiella uppfattning om ändamålsenligheten och rimligheten att i tillståndet till ökad lagring i Clab meddela villkor som kan föreskrivas först efter en provotid. SKB hänvisar till vad som anförts där och föreslår att domstolen i dagvattenfrågan går på den linje som kommunen och Länsstyrelsen godtar, nämligen att dagvattenhanteringen vid Clab regleras genom det allmänna villkoret. Det innebär i praktiken att den nuvarande dagvattenhanteringen löper på och att frågor om dagvattenrening, dagvattendamm m.m. prövas i tillståndet till Clink. I det fallet kan prövningen baseras på det utrednings- och projekteringsarbete som SKB redan utfört och för närvarande utför.

5.2.3.2 *Sanitärt spillvatten*

SKB har i ansökningshandlingarna uppgett att sanitärt spillvatten från Clab leds för rening till OKG:s reningsverk och att frågan bör regleras genom det allmänna villkoret.

Naturvårdsverket anser att det behövs ett särskilt villkor för omhändertagandet av sanitärt spillvatten och att omhändertagandet ska ske i ”reningsverk eller annan godkänd reningsanläggning för ändamålet”.

SKB har ingen erinran mot att det av Naturvårdsverket föreslagna villkoret.

5.2.3.3 *Ekonomisk säkerhet*

Naturvårdsverket hänvisar till uppgifter i domstolens yttrande till regeringen och anser att domstolen i tillståndet ska besluta om ekonomisk säkerhet enligt 16 kap. 3 § miljöbalken om domstolen anser att finansieringslagen inte täcker återställningskostnaden för hela verksamhetsområdet.

SKB anser att de medel som säkerställs enligt finansieringslagen täcker alla rimliga och förutsebara återställningsåtgärder inom Clabs verksamhetsområde. Säkerställandet är inte begränsat till åtgärder på kärntekniska anläggningar.

Skulle domstolen finna att det för tillståndet till utökad lagring i Clab krävs en särskild ekonomisk säkerhet enligt 16 kap. 3 § miljöbalken, kan SKB konstatera att det saknas underlag för att nu fastställa sådan säkerhet. Frågan får i så fall skjutas upp under en provotid. SKB anser, i enlighet med den principiella inställning som SKB redovisat ovan, att det är mer ändamålsenligt och rimligt att frågor om särskild ekonomisk säkerhet enligt miljöbalken prövas i den kommande tillståndsprövningen av Clink, då det dessutom är fråga om att pröva tillkommande anläggningar och verksamheter.

5.2.3.4 *Temperatur i utgående kylvatten*

Naturvårdsverket anser att SKB bör utreda möjligheten att sänka temperaturen i det utgående kylvattnet genom att tillvarata temperaturskillnaden i vattnet eller på annat sätt minska vattnets temperatur innan det släpps ut i recipienten.

Frågan kopplar till SKB.s arbete med åtgärder för energieffektivisering, en fråga som SKB har föreslagit ska hanteras i den kommande prövningen om tillstånd till Clink. Det godtar kommunen.

Naturvårdsverkets uppgift att recipienten (den inre delen av Hamnefjärden) är påverkad av tillskott av varmare vatten kräver ett förtydligande. Som SKB redovisat i ansökningshandlingarna (se exempelvis avsnitt 2.5 tredje stycket i yttrandet den 15 december 2021, aktbil 858) har denna del av Hamnefjärden fram tills nyligen belastats med uppvärmt kylvatten från OKG:s reaktorer O1 och O2 med en volym som varit ca 100 gånger så stor som kylvattenströmmen från Clab. För att kunna göra en korrekt bedömning av termisk påverkan på recipienten till följd av utsläppet av kylvatten från Clab krävs därför utredningar under en längre tidsperiod.

Med hänvisning till den principiella inställning till villkor för det nu aktuella tillståndet som SKB redovisat ovan, ifrågasätter SKB att det är påkallat med den typ av utredningsvillkor som Naturvårdsverket föreslår.

6. Övrigt

Inför huvudförhandlingen den 24-25 maj 2022 vill SKB anmäla att följande gäller beträffande eventuell syn. SKB påkallar för sin del inte syn.

För tillträde till Clab krävs registrering i förväg av samtliga deltagare enligt Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrifter om fysiskt skydd av kärntekniska anläggningar (SSMFS 2008:12). För deltagande i synen krävs föransmälan med namn, personnummer och hemort. Anmälan görs genom mejl till besok@skb.se eller telefon 0490-767805 senast åtta dagar före synen. Om domstolen avser att genomföra syn i anslutning till huvudförhandlingen, kommer SKB att informera domstolen om vilka som gjort föransmälan. Clab är inte handikappanpassat.

Stockholm/Malmö den 6 april 2022

Svensk Kärnbränslehantering AB, genom

Per Molander
(enligt fullmakt)

Martin Johansson
(enligt fullmakt)